

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 27. septembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Preveč politiziranja

Kamor človek danes pride, povsod naleti na samo politiziranje. Vse politizira. Ni družbe in omizja, v kateri se ne bi razpravljalo o visoki politiki, ugibalo o ciljih in namerah vesil ter o vseh drugih vprašanjih, ki so v zvezi z današnjimi zgodovinskimi dogodki. Odkrivajo se neverjetni strateški talenti in politični geniji, da človek kar strmi, kako hitro in gladko se rešujejo vsa vprašanja. Skoraj bi moral človek misliti, da dobivajo pri nas ljudje vse informacije s prvega vira, s takšno sigurnostjo se razpravlja o vseh vprašanjih.

Na vse zadnje niti ni čudno, če vse tako politizira. Dejansko doživljamo tako pomembne zgodovinske dogodke, da je zanimanje ljudi za te dogodke popolnoma naravno, zlasti še, ker morejo ti dogodki tudi direktno zadeti njih interese. Radijska propaganda, razne govornice, ki prihajajo od vseh strani, pa skrbe na drugi strani, da to zanimanje ljudi za današnje dogodke nikdar ne ugasne.

In vendar je tega politiziranja preveč. Kajti s tem politiziranjem se povečuje že itak velika vznemirljenost ljudi, se odvaja ljudi od dela in ovira konsolidacija razmer. Čas in denar zapravljajo ljudje zaradi tega pretiranega politiziranja, vrhu vsega pa še mučijo svoje živce, da o drugih nemilih posledicah tega politiziranja niti ne govorimo.

Niso pa le zunanji dogodki krivi, če se danes tako mnogo politizira. Ljudje vedno mnogo politizirajo, kadar ni znala dobra politika usmeriti njih stremljenja v pozitivno stran. In danes bi bilo to prav lahko dosegljivo, če bi naši vodilni javni delavci znali in hoteli izkoristiti prilike, ki se jim nudijo.

Kajti po sklenitvi sporazuma moremo reči, da imamo v Jugoslaviji dobro politiko, ki odpira poglede v novo dobo ustvarjajočega dela. Nikakor ni pretežno vzbuditi med ljudmi zanimanja za to novo delo, saj se vprašanje nove ureditve Jugoslavije tiče slehernega jugoslovanskega državljanja. Vsakdo želi in hoče vedeti, kako se bodo končno rešila vprašanja, ki jih je postavil sporazum.

Da pa se zbudi končno zanimanje ljudi za ta vprašanja, je potrebno, da se ljudem tudi nekaj pove, kako se bodo ta vprašanja rešila in da se vsaj v skromni meri omogoči ljudem nekakšno sodelovanje. Če se n. pr. govori, da se bo tudi položaj Slovenije na novo uredil, če se poroča o komisijah, ki naj izdelajo načrt za to novo ureditev, potem je treba o tem ljudem tudi nekaj povedati in poskrbeti, da bodo mogli vsaj po svojih zastopnikih pri tem delu sodelovati. To je tudi potrebno zato, ker se bodoča ureditev države ne tiče le ene skupine v narodu in le enih ljudi, temveč vseh in ta resnica se mora spoštovati.

Samo od vodilnih javnih delavcev je zato odvisno, če se bo ljudstvo zainteresiralo za dobro politiko in za koristno politično delo, ki bo nadomestilo sedanje neplodno politiziranje.

Je pa še cela vrsta drugih vprašanj, ki bi mogla vzbuditi zelo veliko zanimanja javnosti, samo če bi se tej omogočilo in dopustilo, da pri reševanju teh vprašanj so-

deluje. Vsako teh vprašanj bi zainteresiralo drugo skupino ljudi, da bi z razgrnitvijo vseh teh vprašanj bil zainteresiran ves narod. Zunanja trgovina, javna dela, izboljšanje kmetijstva, soc. vprašanja, kulturno delo, povsod je prilika, da se proži ljudem možnost

sodelovanja in jih s tem odvrne od praznega politiziranja h koristnemu delu. Seveda pa je treba pokopati naziranje, kakor da bi bilo reševanje teh vprašanj privilegij nekaterih.

Pretirano politiziranje ovira naše gospodarsko življenje in je po-

leg tega tudi politično nevarno, zato treba politiziranje čim bolj omejiti. Z dobro politiko se to more doseči, če se hkrati zanjo vzbudi tudi zanimanje ljudi. Niso ljudje krivi, če se preveč politizira, temveč krivi so tega oni, ki ne znajo pravilno usmeriti stremljenja ljudi.

Nekaj pripomb k protidraginjski uredbi

Nekateri ljudje imajo silno veliko vero o moči upravnih ukrepov. Po mnenju teh ljudi se more tudi vsaka težava v gospodarskem življenju odpraviti že samo z upravnimi ukrepi in policijskimi predpisi. Mi tega mnenja ne delimo, ker je čisto napačno mnenje, da bi bila draginja le posledica pohlepa po profitu nekaterih ljudi. Ker je ta pohlep žalibog vedno živ, bi morali tudi vedno imeti draginjo. Toda draginjski vali postanejo močni le ob izrednih prilikah, takšnih, kakršne doživljamo sedaj, v normalnih časih pa konkurenčni boj draginjske valove vedno ustavi. S tem pa je tudi vidna le relativna vrednost vseh protidraginjskih predpisov in znova potrjena stara resnica, da draginjo ubijajo le konkurenca in zadostne količine razpoložljivega blaga. Samo upravni ukrepi torej draginje ne morejo odpraviti in zato bi bilo napačno vsako preveliko mnenje o uspešnosti nove uredbe. Z zadoščenjem smo tudi čitali v izjavi g. ministra dr. Budisavljevića, da se tega zaveda tudi vlada in da bo zato skrbela, da bo trg založen z zadostnimi količinami blaga. To bo vsekakor mnogo več zaleglo kakor pa vsa protidraginjska uredba.

S tem pa seveda nočemo reči, da bi bila protidraginjska uredba sploh odveč. Nasprotno je potrebna in v mnogih ozirih lahko tudi zelo učinkovita. Tako je n. pr. treba toplo pozdraviti, da uredba prepoveduje vsako zvišanje najemnin za stanovanje in lokale. Ta odločba se prav lahko izvede in bo mogla imeti tudi popoln uspeh. A ta uspeh pomeni mnogo, saj morajo dostikrat ljudje dati tretjino vseh svojih dohodkov za stanovanjsko najemnino. Zeleti bi bilo, da bi tudi tu skrbela vlada, da bi bilo vedno zadosti stanovanj na razpolago. Akcija za zidavo cenjenih stanovanj bi morala na vsak način spremljati boj proti draginji stanovanj.

Prav tako bi mogla imeti uredba velik uspeh z uvedbo kontrole nad cenami in plačilnimi pogoji, ki jih postavljajo razni karteli. Notorično je, da izhajajo prve pobude za zvišanje cen posredno od kartelov in nato se šele zvišajo cene v detaljni trgovini. Zato bi bilo dobro, če bi se nadzorstvu nad karteli dal še večji poudarek s podrobnimi predpisi, kako se mora kontrola izvrševati. Hkrati s prepovedjo kartelnih dogovorov o cenah življenjskih potrebščin bi se morali tudi imenovati kontrolni organi, natančno določiti njih pravice, ker le na ta način bi bilo doseženo neko jamstvo, da predpisi o kontroli nad karteli ne bodo ostali le na papirju. Takšno jamstvo pa bi bilo potrebno, ker je znana moč kartelov.

Da pa se vrnemo k uredbi sa-

mi, moramo naglasiti, da je njena glavna določba premalo jasna. Tako pravi čl. 1. uredbi, da ne spadajo pod določbo predmeti, ki se nahajajo v seznamu luksuznih predmetov po zakonu o skupnem davku na poslovni promet. Teoretično bi s tem morali biti luksuzni predmeti zadostno označeni, v praksi pa je drugače. Ta seznam luksuznih predmetov je silno dolg, saj obsega nad 100 postavk in ljudsko mnenje o tem, kateri predmet je luksuzen, se nikakor ne krije z mnenjem, ki je uveljavljen v tem seznamu. Zato se dostikrat dogaja, da upravni organi ne priznavajo kot luksuzen predmet, ki je v tem seznamu naveden. To je tudi naravno, ker je bil navedeni seznam izdelan bolj iz ozira na davčni donos, dočim bi morala uredba o zatiranju draginje presojati luksuznost predmetov iz drugega vidika. Člen prvi bi moral zato naravnost navesti vse predmete, ki ne spadajo pod določbo uredbi.

Moglo pa bi se govoriti tudi o tem, zakaj se daje z uredbi zaščita le predmetom, ki so potrebni za kmetijsko proizvodnjo, ne pa tudi predmetom, potrebnim za drugo proizvodnjo, n. pr. obrtno. V samem bistvu uspešne protidraginjske akcije je, da se pospešuje vsaka proizvodnja. Zato bi bilo potrebno, da se tudi carina za uvoz strojev zmanjša.

Draginjo pa povzročajo tudi predragi monopolski predmeti. S hvalevredno uvidevnostjo je znižala vlada ceno soli, a tudi cena drugih monopolskih predmetov bi se morala znižati.

V zvezi s tem je treba omeniti tudi previsoko trošarino na sladkor.

Končno moramo k 1. členu uredbi še pripomniti, da ni prav jasno, zakaj se izjemajo iz določb uredbi tudi zdravila, ki se prodajajo v lekarnah.

Tudi o določbah glede kopičenja blaga je treba spregovoriti nekaj besed. Zakaj se je moral celo v protidraginjski uredbi pojaviti privilegij za konsumne in nabavljalne zadrage? Ali je res kdo tega naivnega mnenja, da se ne bi moglo tudi v zadrugah in konsumih kopičiti blago? Uredba sicer pravi, da ne velja določba o kopičenju le za blago, ki je namenjeno za redno preskrbovanje zadrug. Takšni raztegljivi predpisi so pač popolnoma neumestni. Sicer pa je treba opozoriti še na nekaj, da se še prav posebno vidi nesprejemljivost tega privilegija. Tudi trgovci imajo svoje stalne odjemalce in morajo skrbeti, da jim vedno nudijo potrebno blago. Ali morda trgovec ne sme skrbeti, da ima za svoje odjemalce vedno zadostne količine blaga?

Pozdraviti je treba določbo, da je prepovedano brez opravičljive potrebe menjanje običajnih pogojev in načinov prodajanja po pro-

izvajalcih, producentih in prodajalcih. Če bi se ta določba strogo izvajala, bi odpadla večina težav, ki danes zadevajo trgovce. Zato je treba to določbo strogo izvajati.

Ze trgovska izkušnja priporoča trgovcem, da vidno označujejo cene blaga. Večina trgovcev to tudi dela, zlasti pa vsi oni, ki hočejo pritegniti v svoje lokale manj premožne ljudi. Zato ni zahteva po vidni označbi cen tako posebno potrebna. Za nekatero blago pa cen skoraj ni mogoče vidno označevati, zlasti velja to za vse luksuzne predmete. Pri tej priliki pa je treba tudi opozoriti, da je predpis o vidnem označevanju cen dostikrat povzročil prav nepotrebno sitnarjenje policijskih organov. Tako se je za časa posebno stroga izvajanja protidraginjskega zakona dostikrat dogodilo, da je bil trgovec obsojen, ker je slučajno padel listek s ceno z dotičnega predmeta. Nekoč je bila neka trdka obsojena celo zato, ker je padel tak listek z radirke, kakor da bi se z radirkami sploh mogla delati draginja.

Določba o ustanavljanju odborov za zatiranje draginje je načelno pravilna, toda premalo jasna. Tako se pravi, da štejejo ti odbori po 3 do 6 članov, kot člani teh odborov pa se navaja mnogo večje število organizacij in

Seja glavnega odbora Zveze trgovskih združenj

je bila v torek popoldne v Mariboru v prostorih Združenja trgovcev. Seja je bila odlično obiskana in so se seje udeležili vsi člani skoraj polnoštevilno. Tudi živahno zanimanje vseh članov glavnega odbora za vsa vprašanja, ki so bila v razpravi, so dokazala, kako živo potrebna je bila seja.

Sejo sta vodila predsednik Stane Vidmar in podpredsednik Anton Verbič. Uvodno predsedniško poročilo je podal podpredsednik Verbič. Njegovo poročilo je bilo sprejeto z glasnim odobravanjem. Nato so se v največji slogi razpravljala vsa vprašanja dnevnega reda ter je bilo o vseh doseženo lepo soglasje.

O seji objavimo podrobno poročilo v prihodnji številki.

uradov, ki naj bodo zastopani v teh odborih.

Nikakor se ne moremo strinjati s tem, da bi smela že preiskovalna oblast začasno zapleniti vse blago, ki je bilo predmet kazenskega dejanja. Mnenja smo, da bi morali biti za zaplenbo predpisi mnogo bolj natančno izdelani. Bati se je, da bi sicer mogle biti pravice prizadetih premalo zaščitene.

Navedli smo nekaj pripomb k protidraginjski uredbi, da se s tem odzovemo pozivu ministra dr. Budisavljevića, da namreč podvrže tisk posamezna določila protidraginjske uredbi svoji kritiki. Hvaležni smo gospodu ministru za ta njegov svobodoljubljen poziv in po svoji najboljši vesti smo se njemu tudi odzvali v pričakovanju, da bodo naše pripombe tudi enako dobro sprejete, kakor so bile mišljene.

Velika aktivnost Zveze trg. združenj v Beogradu

Bratske beograjske »Trgovačke novine« poročajo:

»Spremenjena mednarodna politična situacija, a še bolj spremembe notranje politične prirode pri nas, so postavile našo trgovino pred čisto nove perspektive. Samo po sebi se razume, da takšno stanje donaša s seboj tudi celo vrsto novih vprašanj, in sicer tako za naše celotno gospodarstvo, ko tudi za trgovino in tudi za trgovce kot posameznike. Zaradi tega je Zveza trgovskih združenj v Beogradu razvila živo aktivnost. Seje se vrste v nenavadno kratkih presledkih in posamezni člani uprave zveze so v stalnem kontaktu z odgovornimi političnimi činitelji jugoslovanskega gospodarstva.

Sam predsednik Nedeljko K. Savić je imel v preteklem tednu več pogovorov z odgovornimi ministri.

Tako je bil med drugim v ponedeljek, dne 18. septembra sprejet od predsednika ministrskega sveta Dragiše Cvetkovića. Pri tej priliki je izročil predsedniku kraljevske vlade spomenico, v kateri so bile formulirane zahteve jugoslovanskih trgovcev. Te zahteve so deloma nastale zaradi novih razmer, deloma pa so bile sprejete že prej, samo da so postale

sedaj mnogo bolj aktualne. Predsednik vlade Dragiše Cvetković je pokazal veliko zanimanje za potrebe trgovskega stanu in je predsedniku Saviću obljubil, da bo šel tem zahtevam po resornih ministrih na roko.

Ze naslednji dan je bil sprejet predsednik Nedeljko Savić od ministra za trgovino in industrijo dr. Andresa. Minister dr. Andres je zadržal g. Savića zelo dolgo v svojem kabinetu in se ni samo zelo živo zanimal za izvajanja g. Savića, temveč je tudi sam stavil razna vprašanja in se informiral o raznih stvareh. G. Savić je izkoristil to priliko ter opozoril g. ministra na mnoge težave, ki so zadele jugoslovansko gospodarstvo in narodne trgovce, kar je vse g. ministra izredno zanimalo. Na koncu razgovora je minister dr. Andres izjavil, da je zelo zadovoljen, ker je mogel vse to slišati in da se bo pri svojem delu v veliki meri poslužil predlogov in nasvetov, ki mu jih bodo poslali legitimni zastopniki jugoslovanskih gospodarskih ljudi in trgovcev.

Verjetno je, da se smemo po teh in drugih razgovorih, ki so deloma že bili deloma pa še bodo, nadejati, da bodo doseženi mnogi uspehi.

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine se odpravi

Kakor je razvidno iz izjave trgovinskega ministra dr. Andresa, se bo ustanovila direkcija za zunanjo trgovino, ki bo nadomestila Zavod za pospeševanje zunanje trgovine. Nova direkcija bi imela naslednje kompetence: izvoz, uvoz, carine, gibanje cen v državi in v tujini, promet blaga po železnici in v vodi, devizna politika in vsi posli, ki so ozko zvezani z zunanjo trgovino.

V mnogih gospodarskih krogih je bila toplo pozdravljena namera, da se sedanji Zavod za pospeševanje zunanje trgovine odpravi, ker se je ta zavod zelo slabo izkazal. »Jug. kurir« pravi celo, da to ni bil zavod druge vrste, temveč tretje in če ne bi bilo njegove kontrole nad izvozom živine in živalskih proizvodov, se njegovo delo ne bi niti opazilo.

Nova direkcija za zunanjo trgovino bi se ustanovila na čisto novi podlagi. Zlasti se želi, da bi tesno sodelovala z Narodno banko, kar se o Zavodu nikakor ne more reči.

Želimo samo to, da bi nova direkcija delovala v najozžjem kontaktu s praktičnimi gospodarskimi ljudmi ter z gospodarskimi organizacijami in šele v tem primeru bo njeno delovanje v resnici koristno in plodno.

Razširjenje madžarsko-italijanskih trgovinskih odnošajev

Po vestih iz Budimpešte je bil podpisan v Cortina d'Ampezzo dopolnilni dogovor k madžarsko-italijanski trgovinski pogodbi za l. 1939./40. Po novem dogovoru so bili zvišani skoraj vsi uvozni kontingenti. Madžarska je zvišala kontingente za italijanske proizvode povprečno za 20 odstotkov. Pri nekaterih predmetih pa je zvišanje še večje. Tako je kontingent za umetno svilo zvišan za več kot dvakrat. Večje kontingente je dovolila Madžarska Italiji tudi za papirnat blago, proizvode iz kavčuka, anilinske barve, eterična olja, marmor, nekatere bombažne tkanine, fotografske plošče, filme, celofana in kostanjeve ekstrakte. Nadalje so bili dovoljeni novi uvozni kontingenti za računske stroje in za sestavne dele radijskih aparatov.

Ceprav je Italija znatno zvišala nakupe madžarske pšenice, vendar ni zvišala kontingentov za madžarsko blago v tej meri, kakor jih je Madžarska za njene proizvode. Zvišanje znaša povprečno 8 odstotkov in se nanaša na rž, grah, sočivje, razno hrastovino, diesel motorje, dinamostroje, fotografski papir. Italija je nadalje dovolila nove kontingente za razne vrste vezanega lesa, za magnezit in apnenčev acetat, parafin in nekatere rudarske stroje. Novi kontingenti so bili dovoljeni zaradi uvoznih presežkov Podkarpatske Rusije. — Plačilni promet ostane neizpremenjen, to je klirinški proti izdajanju uvoznih dovoljenj.

Iz vsega tega se vidi, da se je z novim dogovorom znatno razširil obseg madžarsko-italijanske trgovine.

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je bilo poravnalno postopanje o premoženju Franceta Puncerja, trgovca v Celju. Poravnalni sodnik Kraut, poravnalni upravnik odvetnik dr. Mikuletič. Narok za sklepanje poravnave dne 18. oktobra ob 9., rok za oglasitev do 13. oktobra.

Konkurz o premoženju trgovca Laknerja Leona v Ljubnem se odpravlja, ker je bila razdeljena vsa masa.

Potruje se prisilna poravnava, ki jo je sklenila trgovka Jonke Herta s svojimi upniki.

20letnica Združenja trgovcev v Celju

Gospod Stermecki 20 let predsednik

V nedeljo je praznovalo delavno Združenje trgovcev v Celju svojo 20letnico, hkrati pa tudi 20letnico, odkar načeljuje združenju g. R. Stermecki.

V teh 20 letih je pokazalo združenje obilo lepih uspehov in dokazalo, da zna mnogo bolje voditi posle trgovske stanovske organizacije, kakor pa je to znal predvojni nemški gremij.

V proslavo pomembnega jubileja je sklicalo združenje slavnostno zborovanje, na katerem je podal glavno poročilo duša celjskega združenja in njegov voditelj g. R. Stermecki. Njegovo poročilo podaja tako izčrpno in tako jasno zgodovino celjskega združenja, da smatramo za najbolje, če njegovo poročilo v celoti objavimo, ker se tako najlepše vidi, kako uspešno in za vso javnost koristno je bilo delovanje celjskega združenja.

G. Stermecki je izvajal:

Dne 24. septembra 1919 so bile prve volitve v gremij trgovcev v Celju. Kakor vam je znano, smo bili pod Avstrijo Slovenci brezpravnostna raja, imeli smo samo dolžnosti, pa nobenih pravic. Ta dan smo se prvič pomerili. Takratni gremij je imel 199 članov, od teh se je udeležilo volitev 122 članov. Od teh je glasovalo za mene 71 članov kot predsednika in 80 za Ravnikarja kot podpredsednika. Nasprotna lista t. j. nemška je mogla zbrati le 42 glasov za g. Werena kot predsednika in 42 glasov za g. Fabiana kot podpredsednika. Zmagala je bila torej naša!

Interesantna je bila volilna borba posebno zato, ker je bilo nekaj Slovencev iz osebnih ozirov za kompromis z Nemci. Meni, kot članu volilnega odbora so od vseh strani prigovarjali, naj grem v kompromis; še takratni okrajni glavar me je obdeloval in mi celo izjavil, da sami Slovenci ne bomo zmožni voditi te korporacije. Rekel sem mu, da ni to samo od mene odvisno, dal pa sem mu razumeti, da slovenski trgovci niso za kompromis, ker tudi Nemci prej nikoli niso ničesar hoteli slišati o kakem kompromisu. Pokojni g. Stiger je potem pri volitvah predlagal kompromis, Leskovšek je pa izjavil: »Naj se voli po listkih tako, kakor se je takrat volilo, ko smo Slovenci želeli kompromis!« in pravilno je bilo to odločno stališče.

Danes torej praznujemo 20letnico sedanjega gremija oz. Združenja trgovcev. Od prejšnjega nemškega odbora smo prevzeli primanjkljaj v znesku K 1830-48, ker je takratni odbor večino denarja porabil za vojno posojilo, nekaj denarja pa je imel v državnih papirjih, ki so bili potem razvrednoteni.

Takoj po prevzemu se je gremij izselil iz Mestne hranilnice v Narodni dom, kjer je bil prvi tajnik ravnatelj Kralj.

Danes po 20 letih imamo premoženja v gotovini din 433.148,—, razen tega smo l. 1928. kupili hišo št. 8 v Razlagovi ulici in jo renovirali, da je danes vredna 515 tisoč 184,— din, inventar pa je vreden din 21.408,—. Skupno premoženje torej znaša din 969.740,—. S tem smo ovrgli trditev glavarja, da nismo sposobni za samostojno delo.

Gremij ni dokazal svoje sposobnosti samo na gospodarskem polju, temveč se je vseh teh 20 let boril tudi na drugih poljih za zboljšanje položaja trgovstva, tako n. pr. za odpravo raznih privilegijev, proti krošnjarstvu itd.

Kmalu po prevratu smo dosegli z drugimi činitelji, da se je v Celju ustanovila carinarnica, ki je na leto vrgla do pol milijona din na kaldrmini, kar je prišlo na-

šemu mestu v prid. Zal je bila carinarnica že leta 1927. ukinjena in vse poznejše prošnje in intervencije za zopetno ustanovitev so ostale brezuspešne.

Pred leti smo pomagali pri ustanovitvi Zveze trgovskih združenj v Ljubljani.

Leta 1932. je stopil novi obrtni zakon v veljavo, dobili smo nova pravila in večji delokrog, tako da je sedanje združenje od tedaj dalje pol uradna institucija.

Komascija obeh celjskih občin je tudi v večji meri naša zasluga. S tem smo dosegli veliko Celje, obenem pa tudi enotnost zapiranja in odpiranja trgovin.

Zelo srečno roko smo imeli pri akciji za regulacijo Savinje. Sklicali smo namreč vse župane občin ob Savinji ter narodne poslance in banske svetnike na sestanek, da se dogovorimo, izvolimo pripravljalni odbor in skličemo veliko javno protestno zborovanje, kjer bi poudarili, da nas bo Savinja enkrat ob hudi povodnji z mestom vred odnesla, če se ne izvede regulacija. — Ker pa so se poslanci in vsakokratni režimi bali protestnih zborovanj, je poslanec g. Prekoršek predlagal, da gre pred sklicanjem takega zborovanja deputacija k banu v Ljubljano. Sli smo in ta deputacija je imela uspeh, ker se je od tistega časa dalje pričelo pripravljati in delati na načrtih ter skrbeti za sredstva te regulacije; po preteku enega leta so bili že delavci na Savinji.

Z vso vsmo se že nekaj let borimo za avtomatsko telefonsko centralo v Celju, ki je vsled sedanjih desolatnih razmer tako nujno potrebna. Ta centrala nam je sicer obljubljena, a to samo na papirju. Upajmo, da jo kmalu dosežemo.

Tudi se borimo že nekaj let za novo justično palačo, ki naj bi se zgradila v Celju. Ta akcija nam je že deloma uspela in pričakujemo v najkrajšem času tozadevne odločitve.

Uvodoma sem omenil, da je bilo ob prevzemu Gremija pred 20 leti 199 članov, sporočam, da imamo danes 350 članov.

Pri vsem omenjenem delovanju ste mi pomagali vsi, tako od uprave, kakor od nadzorstva. Zasluga na doseženih uspehih ni samo na moji strani, ampak je bila tudi v večji meri odvisna od vas, ki ste me pri tem delu vedno rade volje podpirali. Zato, hvala vam! (Zivahno odobravanje.)

Prvi podpredsednik g. Jagodič nato prav iskreno čestita gosp. predsedniku Stermeckiju ob 20letnemu predsedovanju in se mu zahvaljuje za vse, kar je dobrega storil v prid združenja in vsega trgovstva in ga prosi, da še nadalje posveti svoje izredne sposobnosti delu za združenje. V imenu celotne uprave in nadzorstva ga prosi, da vodi Združenje še nadalje tako, kakor do sedaj in mu v znak hvaležnosti in spoštovanja izroči poklonilo, ki sta ga darovala ob 20letnici njegovega predsedovanja uprava in nadzorstvo v spomin. Je to skromno darilo v obliki albuma z vsemi slikami članov uprave in nadzorstva in z reliéfom stare grofije, ki ga je naslikal prof. Sirk ter primernimi verzij učitelja g. Roša, ki se glase:

Dvajset let je dolga doba
Ako delo jo polni.
Če krasi jo še zvestoba,
Lepšega na svetu ni.
Možu volje in dejanja
Za uspehe hvala vsa!
Stan se mu v priznanju klanja
In v ljubezni iz srca.

Tuji kapital na Bolgarskem

Švicarski kapital na prvem mestu

Kakor v drugih balkanskih državah, tako je tudi na Bolgarskem investirano mnogo tujega kapitala. Ni pa popolnoma znano, koliko je bilo tega kapitala investirano na Bolgarskem, ker govori statistika le o kapitalu delniških družb. Te so imele koncem leta 1937. 4818 milijonov levov vplačanega kapitala. Od vseh delniških družb je bilo 946 družb s pretežno ali popolnoma bolgarskim kapitalom. Skupno so te družbe izkazovale 2833 milijonov levov vplačane glavnice. Od vseh podjetij je približno 90% v bolgarskih rokah, čeprav je le 59% vsega kapitala bolgarskega, ostanek pa pripada tujim kapitalistom. Udeležba tujega kapitala v bolgarskih delniških družbah je v zadnjih letih močno naraščala. Leta 1933. je bilo tujega kapitala 2423 milijonov levov, leta 1937. pa le še 1985 milij. levov.

Največja je udeležba tujega kapitala v industriji. Na drugem mestu je trgovina, v kateri je približno 14 odstotkov tujega kapitala. 10,5% tujega kapitala odpade na banke, manjši zneski pa na zavarovalnice in prometna podjetja.

Največ je na Bolgarskem investiranega švicarskega kapitala, ki je izključno investiran le v industriji. V trgovini in zavarovalništvu je švicarski kapital udeležen le malo. Od vsega tujega kapitala pripada Švicarjem ena četrтина. Na drugem mestu je Belgija, ki je še pred leti več investirala denarja na Bolgarskem kot Švica. Vsekakor je značilno, da sta dve mali državi investirali na Bolgarskem več denarja ko velsile.

Naslednja tabela daje podroben pregled o tujem kapitalu na Bolgarskem. V milijonih levov so investirale posamezne države na Bolgarskem:

	banč.	industr.	trg.	prometu	zavar.
Švica	498'0	—	490'8	6'2	1'0
Belgija	405'7	10'0	393'0	2'0	—
Italija	263'0	40'0	194'8	11'2	6'0
U. S. A.	220'4	—	0'1	220'3	3'0
Nemčija	185'4	66'0	83'2	27'7	5'5
Francija	181'8	35'0	137'8	1'0	5'5
Češkoslovaška	147'5	20'0	127'4	0'1	1'0
Madžarska	45'9	39'0	3'5	0'4	2'0
Nizozemska	7'0	—	—	7'0	—
Anglija	22'5	—	20'0	0'5	2'0

V odstotkih je od vsega delniškega kapitala na Bolgarskem: švicarskega 25'1%, belgijskega 20'5%, italijanskega 13'2, U. S. A. 11'1,

nemškega 9'3, francoskega 9'2, češkoslovaškega 7'4, madžarskega 2'3, angleškega 1'1 in nizozemskega 0'4 odstotka.

Politične vesti

Turški zun. minister Saradzoglu je prišel v Moskvo v torek zvečer. Na postaji so ga pozdravili pomočnik zunanega ministra Patjomkin in drugi sovjetski odličniki. Kosila, ki je bilo prirejeno turškemu zun. ministru na čast v Kremlju, se je udeležil tudi Molotov. Saradzoglu ostane v Moskvi tri dni. Njegov obisk se v vseh evropskih listih živahno komentira. Po londonskih informacijah se bo ustanovil balkanski blok, ki bo pod rusko-turško zaščito. Verjetno pa je, da bo Rusija zahtevala vrnitev Besarabije in da se bodo uredila še nekatera druga teritorialna vprašanja na Balkanu, kar zlasti zahteva Bolgarska.

Istčasno se pripravlja nov blok držav na jugozapadnem Balkanu in v srednji Evropi. Kakor piše direktor »Frankfurter Zeitung« bi tvorile en blok držav Rusija, Turčija, Bolgarska in Romunija, drugi blok pa Italija, Jugoslavija in Grčija in najbrže tudi Madžarska. S tem bi bilo doseženo ravnovesje sil in razdeljene interese sfere.

Nemški zun. minister v. Ribbentrop je bil nujno povabljen v Moskvo, kamor je odpotoval danes. Po poročilu sovjetskega dopisnega urada, naj bi bil namen Ribbentropovega potovanja, da prouči z rusko vlado vprašanja, ki so v zvezi z razvojem dogodkov na Poljskem. Nekateri listi pa vedo poročati o novih delitvah na severu Evrope, ki da jih hočeta izvesti Rusija in Nemčija. Tako bi Nemčija dobila Litvo, Rusija pa Latiško in Estlandijo.

Nekaj resnice bo vsekakor na tem, ker se je vrnil estlandski zun. minister iz Moskve nenadoma in je po njegovem povratku bila takoj sklicana seja estlandske vlade. O seji ni bilo izdano nobeno poročilo, zatrjuje se pa, da je na seji povedal zun. minister, da zahteva Rusija za sebe estlandska vojna pristanišča ter vso estlandsko zun. trgovino.

Poveljnik bolgarskega vojaškega letalstva polkovnik Božidov je odpotoval v Moskvo, da podpisuje sporazum o uvedbi rednega letalskega prometa med Moskvo in Sofijo. Nadalje se poroča iz Sofije, da bo v kratkem podpisana tudi trgovinska pogodba med Bolgarsko in Rusijo, s katero se bo znatno povečala medsebojna trgovina obeh držav. Nekateri celo poročajo, da bo Rusija prevzela vse bolgarske proizvode in zavzela v zunanji trgovini Bolgarske mesto, ki ga zavzema sedaj Nemčija. Značilno je tudi, da so se zdaj zopet oglasile bolgarske zahteve po vrnitvi Dobruže.

Angleško informacijsko ministrstvo je objavilo odgovor Londona na zadnji Mussolinijev predlog za sklenitev miru. Odgovor pravi, da vladni krogi v Londonu cenijo prizadevanje Mussolinija, da pa je šla Anglija v vojno zaradi napada na Poljsko, ki je pomenil novo kršitev mednarodnih zakonov. Anglija zaradi tega ne more odnehati. Na tem njenem stališču tudi ne more nič izpremeniti sovjetska intervencija. Enako odgovarja na Mussolinijev poziv angleško časopisje, ki označuje Mussolinijev predlog kot prepozen.

Francoski zun. minister Chamberlain se je sestal v zunanem ministrstvu s sovjetskimi veleposlanikom Suricem. Skoraj istočasni razgovor angleškega in francoskega zunanega ministra s sovjetskim veleposlanikom je vzbudilo v vseh diplomatskih krogih največje zanimanje.

»Baseler Nachrichten« pišejo, da se Poljaki dobro zavedajo, da bodo dobili nazaj ozemlje, ki ga je zasedla sedaj Nemčija, da pa bo ostalo ozemlje, ki ga je zasedla Rusija, zanje najbrže za vedno izgubljeno. Varšava je v plamenih ter je njena usoda najbrže že odločena. Nemške čete so z naskokom zavzele utrdbo Mokotovsko in del predmestja okoli te utrdbe. Listi poročajo, da imajo nemške čete po velje, da čim prej zavzamejo Varšavo. Ker je v mestu pričelo primanjkovati hrane in tudi municije, se bo odpor Varšave zlomil. Varšavski radio pa je še poročal, da je bil napad na predmestje Prago odbit.

Na zapadni meji se opaža vedno večja aktivnost nemških čet. Francozi poročajo o nekaterih manjših lokalnih uspehih. Tudi Nemci poročajo o nekaterih uspehih. Vsa poročila nevtralnih listov pa so si edina v tem, da je treba pričakovati na zapadni fronti v kratkem velikih dogodkov.

Sovjetska vojska prodira počasi proti demarkacijski črti. Povsod postavljajo Rusi krajevne sovete. Japonci so začeli veliko ofenzivo proti glavnemu mestu province Honan. Ofenziva poteka po njih vesteh uspešno.

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja firma:

Hoschekova parna žaga, komanditna družba v Sevnici. Obratni predmet: gozdarsko in trgovsko izrabljanje in izkoriščanje veleposredstva Planina pri Sevnici in izvrševanje lesne industrije s parno žago ter trgovina z okroglim, rezanim in stavbenim lesom ter drvmi na drobno in debelo. Osebnogodovorna družbenika: dr. Artur Hoschek, veleposestnik v Sevnici in Tilla (Matilda) Hoschek-Mühlheimb, zasebnica v Gradcu. Prokura se podeli dr. Arturju Hoscheku.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri naslednjih firmah:

Vpiše se na državni jezik prevedena že obstoječa firma **Kukovec Vinko** v Celju. Obratni predmet: stavbeno podjetje, preskušeni tesarski mojster, žaga in trgovina z lesom.

Gostilničarska pivovarna d. d. Laško. Družbena pravila so se spremenila. Namen družbe je postaviti in obratovati moderno pivovarno, sladarno in pražarno, kvasarno, produkcijo esenc in morebitno drugo sorodno proizvodnjo v Laškem. Družba bo urenila tudi svoje prodajne depoe ter si priskrbelo potrebne koncesije. Občni zbor se sklicuje z objavo v »Službenem listu«, ki mora biti najmanj 14 dni pred občnim zborom. Delnice morajo položiti delničarji 5 dni pred občnim zborom. Iz upravnega sveta sta izstopila Ignac Banko in Avgust Dolinšek, vstopila pa kot člana Karol Kováč, lesni industrialec v Starem trgu pri Rakeku in Franc Kanderšer, trgovec iz Mengša.

Gradbena družba inž. Dukić in drug, družba z o. z., Ljubljana. Izbriseta se poslovođa inž. Oto Ahlfeld in prokurist inž. Evgen Stern, vpiše pa se poslovođa inž. Evgen Stern, gradbeni podjetnik v Ljubljani.

Gradbeno podjetje G. Tönnies, nasl. družba z o. z. v Ljubljani. Izbris se zbog smrti poslovođa Alojzija Vodnika.

Jugoslavenska banka, d. d. Zagreb, podružnica Ljubljana. Izbris se član upravnega sveta Antonin Tille.

»Mitroprodukt« — Sredjeevropska družba za predelovanje deželnih pridelkov z o. z., Ljubljana. Vpiše se podružnica v Zagrebu.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije, podružnica v Ljubljani. Izbris se pravica sopolpisovanja Smerduja Maksa, vpiše pa pravica kolektivnega sopolpisovanja firme višjega uradnika Košenine Janka, in sicer samo skupno z upravnikom podružnice ali pomočnikom upravnika.

Stavbna družba d. d., Ljubljana. Izbris se član upravnega sveta inž. Milko Pirkmajer.

Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana. Na podlagi soglasnega sklepa občnega zbora delničarjev in odobrenja velikega župana ljubljanskega z dne 7. julija 1929. se je dopolnil obratni predmet ter se glasi zadnji odstavek § 1. družbenih pravil: »Družba je upravičena, da pridobi in obratuje tudi druge premogovnike in industrije, da gradi električno centralo za oddajo toka potem daljnovodov ter da odvarja prodajalnice v tu in inozemstvu.«

»Union«, hotelska in stavbna družba d. d. v Ljubljani. Spremenila so se pravila. Delnice se glase odslej na prinosnika.

Zanatska banka kr. Jugoslavije, a. d., podružnica Ljubljana. Izbris se član poslovnega odbora Lovro Pičman, vpiše pa se član poslovnega odbora Ivan Ogrin, stavbenik v Ljubljani. Ze vpisani član Miroslav Urbas je predsednik poslovnega odbora.

»Kemindustrija«, razpečevalnica bencina, olj in kemikalij, druž-

ba z o. z., Maribor. Izbris se dosedanji poslovođa Leopold Melitzer.

Mariborska kemična tovarna, družba z o. z., Maribor. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. — Likvidator inž. Milko Brenc.

Prva mariborska mlekarina Adolf Bernhard, Maribor. Naziv tvrdke odslej: Prva mariborska mlekarina Adolf Bernhard nasl. Avgust Verbič. Obratni predmet: trgovina z mlekom in mlečnimi izdelki na debelo in drobno ter pecivom in jajci. Lastnik: Verbič Avgust, trgovec v Mariboru.

Marko Rosner, Maribor. Obratni predmet: trgovina z manufakturnim blagom na veliko. Odslej obratni predmet: Tekstilna industrija. Firma se je preselila s Slovenske ulice na Meljsko cesto.

»Sečko-Tekstil«, družba z o. z., Maribor. Manufakturna trgovina na debelo. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Rudolf Vodeb, upokojeni ravnatelj Mestne hranilnice v Mariboru.

Bratje Piatnik, Gebrüder Piatnik, Njivice pri Radečah. Vpiše se nova družabnica Ragg Leopoldina.

roj. Piatnik, soproga inž. na Dunaju, sedaj v Njivicah pri Radečah. Nima pa pravice zastopstva in podpisa za firmo.

Tovarna pohištva, družba z o. z., Poljčane. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Ivan Kurnik, bančni prokurist v Mariboru.

Aškere Josip, trgovina z govejo živino, konji in ovci, Tevče. Obratni predmet odslej: Trgovina z mešanim blagom na drobno in debelo, s sadjem in poljskimi pridelki ter trgovina z govejo živino, prašiči, konji in ovci in trgovina z lesom.

Položaj na mednarodnih trgih

Voini ukrepi nekaterih držav

Vojna v Evropi je ustvarila za zunanjo trgovino čisto nov položaj, ki ga posebno občuti tudi naš izvoz. Vsaka država je izdala svoje vojne ukrepe, ki niso seveda v vseh državah enaki. Zato se je izvoz v nekatere države popolnoma ustavil, v druge pa se je zopet začel razvijati. V naslednjem dajemo kratek pregled o stanju na nekaterih tujih trgih.

Nemčija

Nemčija polaga važnost na to, da se njena trgovina z nevtralnimi državami še naprej ugodno razvija. Zlasti za naš lesni izvoz je Nemčija največje važnosti.

Ker so v zvezi z vojno nastale nekatere nove težave, so nam Nemci predlagali, da se sestane nemško-jugoslovanski lesni odbor 9. oktobra v Dubrovniku, veljavnost dosedanjega sporazuma o lesnih cenah pa naj se podaljša do 20. oktobra. Ožji strokovni odbor pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine je pristal na to, da se prej navedeni odbor sestane 9. oktobra, vendar pa je predlagal, da bodi sestanek namesto v Dubrovniku v Beogradu. To pa zato, ker se sestane v Beogradu tudi stalni nemško-jugoslovanski gospodarski odbor.

Z naše strani se je predlagal za sestanek nemško-jugoslovanskega lesnega odbora naslednji dnevni red:

1. Proučitev dosedanjega dela odbora in dosedanjih rezultatov, zlasti glede sklepov, sprejetih na zadnji seji v Würzburgu.

2. Predložitev podrobnega pregleda o stanju kvot, njih izkoriščanja in vzetih predjemov kakor tudi pregled skupnega obsega izdanih dovoljenj za uvoz posameznih lesnih vrst iz naše države do konca septembra 1939. Ta pregled naj bi predložili Nemci.

3. Proučitev vprašanja, kako naj bi se prilagodil obseg in sistem lesnega prometa med Jugoslavijo in Nemčijo novi situaciji ter sklepom in direktivam, ki jih bo dal stalni nemško-jugoslovanski gospodarski odbor.

4. Druga vprašanja.

Ukrepi Francije

Zaradi vojnega stanja je izdala francoska vlada več dekretov, ki se zelo tičejo tudi naših izvoznikov.

Tako je izdala 12. septembra dekret, ki prepoveduje oz. ureja izvoz kapitala iz Francije tudi za devizne in trgovske posle. Nadalje določa ta dekret ustanovitev Zavoda za devizni promet pod kontrolo Francoske banke.

Ze 1. septembra pa je bil objavljen dekret, s katerim se uvaja kontrola nad vsem francoskim uvozom. Ta kontrola se nanaša tudi na pošiljke, ki so bile poslane v Francijo pred 1. septembrom 1939. ter tudi na kontingentirani uvoz, za katerega so izdale francoske oblasti dovoljenje pred 1. septembrom 1939. Predviden pa je provizoričen postopek

za blago, za katero se dokaže, da je bilo poslano v Francijo pred objavo tega dekreta, ko tudi za kontingentirano blago, za katero so bila izdana uvozna dovoljenja pred 1. septembrom 1939.

Za blago, ki je bilo vskladistično v Franciji pred 2. septembrom, se bo dovolil uvoz brez novih uvoznih dovoljenj, če se je tako blago prijavilo do 8. septembra.

Prepoved uvoza velja tudi za uvoz blaga v Alžir.

Po prejetih informacijah se deli od 2. septembra dalje uvoz blaga v Francijo v štiri kategorije:

1. blago, potrebno za državno obrambo,
2. blago, namenjeno za javna dela,
3. kmetijski proizvodi,
4. drugi proizvodi.

Za vse štiri kategorije se bodo sestavili sezname predmetov ter bodo o njih uvozu odločala ministrstva: za vojno, za javna dela, za kmetijstvo in za trgovino. Zainteresirano ministrstvo bo izdajalo uvozna dovoljenja po »Comité Consultatif des Importations« pri trgovinskem ministrstvu samo šefom uvoznih sindikatov, ne pa posameznikom. Šef sindikata bo moral na pristojnemu departmaju vložiti prošnjo za uvoz, posvetovalni organ pa bo odločil, če se zaproseno uvozno dovoljenje izda ali ne. Zainteresirana ministrstva bodo torej izdajala šefu uvoznega sindikata globalno uvozno dovoljenje, šef pa bo potem dovoljenja razdelil med člane svojega sindikata.

Novi uvozni režim ne spreminja vsebine trgovinskih pogodb o plovbi, trgovini in nameščanju ter tudi ne sega v minimalno carinsko tarifo, dovoljene carinske preferencialne ali klavzule o največji ugodnosti, temveč odpravlja samo sporazume o kontingentih.

Sekcija za trgovinske pogodbe

pri francoskem trgovinskem ministrstvu se imenuje odslej »Direction du Commerce Extérieur«.

Zaradi uvedbe novega uvoznega režima je treba ustaviti vse dobave, dokler ne dobe uvozniki od francoskih oblasti novih uvoznih dovoljenj, ker bo vse po dne 2. septembru poslano blago brez novih dovoljenj od francoskih oblasti odklonjeno.

Grški ukrepi

Grška vlada je prepovedala do nadaljnjega vsak uvoz tujega blaga. Od te prepovedi se izvzema samo blago:

1. ki je že prispelo v neko grško pristanišče na dan objave prepovedi,
2. blago, ki je bilo 9. septembra še na potu in
3. blago, za katero je bil že oprt garantiran kredit.

V posebnih primerih pa more dovoliti uvoz blaga grško ministrstvo za narodno gospodarstvo. Ta prepoved pa ima samo začasni značaj ter je bila izdana zaradi namere grške vlade, da popolnoma reformira ves sistem grškega uvoza. Namesto dosedanjih individualnih uvoznih kontingentov, namerava uvesti grška vlada nekaj sistem uvoznega monopola, in sicer na ta način, da bi prisilila grške uvoznike, da se organizirajo po skupinah in strokah v sindikatih. Ti sindikati bodo dobili izključno pravico uvoza in ti bodo potem razdeljevali blago med svoje člane. Grška vlada je mnenja, da bo na ta način učinkoviteje dirigirala uvoz in da bo dosegla boljše pogoje za oskrbo Grčije z njej potrebnimi predmeti.

Vse grške trgovinske in industrijske zbornice je grška vlada pozvala, da čim prej pošljejo svoje predloge, da bi se mogel čim prej izdati nov zakon o načinu grškega uvoza.

Izpopolnite poštni avtobusni promet!

V Sloveniji je poštni promet z avtobusi še vedno premalo razvit. Imamo še vedno premalo prog. Avtobusni promet je skoraj izključno v rokah privatnikov ali pa nekaterih mestnih občin. Pošta se skoraj izključno prevaža na podeželju s konjsko vprego, kar je zelo zamudno, nerodno in tudi drago. V drugih državah se na to plat javnega prometa polaga mnogo večja važnost in so se dosegli zato tudi izvrstni uspehi. V prvi vrsti služijo redne avtobusne proge v poštni režiji hitremu prevažanju pošte, potem pa osebnemu prometu. Dočim se proge v privatni upravi ravna po frekvenci in seveda po rentabilnosti, se pri poštnih progah upoštevajo tudi potrebe ljudi.

Kar se tiče severne Slovenije, je bila, kakor smo že poročali, pred

kratkim otvorjena nova poštna avtobusna zveza Ptuj — z delom Slovenskih gor, in to na liniji Ptuj — Sv. Urban — Juršinci — Ptuj, ki je dolga 50 kilometrov. Avtobus vozi na tej progi dvakrat na dan, dopoldne in popoldne. Prebivalstvu je bilo s to progo zelo ustreženo. Frekvenca proge dokazuje, da je bila ta zveza tudi že zelo potrebna.

Kakor slišimo iz vrst podeželskega prebivalstva, zlasti našega trgovstva, je podeželje trdno o tem prepričano, da si je poštna uprava v Sloveniji začrtala pot k nadaljnjemu reševanju velikega problema, ki gre za tem, da se zboljša poštna zveza s podeželskimi občinami. V ta namen bi se morale uvesti poštno avtobusne zveze zlasti povsod tam, kjer so pogoji za to dani. Zlasti velja to

za one kraje, ki so oddaljeni od železnice in so še dandanes več ali manj ločeni od sveta.

Ni dvoma, da se mora začeti izvajati ta program predvsem tam, kjer zanj ni nikakih pravih ovir. Prebivalstvo se posebno zavzema za razširjenje rednega poštnege avtomobilskega prometa Ptuj — Haloze na gornji del tega gričevja, t. j. na progo Ptuj — Jurovci — Podlehnik — Nova Cerkev — Sv. Trojica v Halozah. Zaprošilo je tudi že za progo Ptuj — Vurberg — Sv. Barbara pri Mariboru. Večjih ovir za aktiviranje teh dveh prog ni. Na razpolago sta avtobusa in premalo zaposlena šoferja, tako da vozil in šoferjev sploh ne bi bilo treba novih. Potreba po zvezah na omejenih progah je velika, frekvenca je zagotovljena, tako da bi se progi prav dobro rentirali. Ze pri manjšem številu potnikov bi se stroški za bencin in amortizacijo na tem delu Obdravja krili, neglede na hitro prevažanje pošte. Pomisliti je treba tudi, da bi se dosegli prihranki z ukinitvijo dosedanje poštne zveze s konjsko vprego.

Kako gosto obljude kraji v severni Sloveniji trpe na pomanjkanju prometa, nam pričajo prošnje in vloge prizadetega podeželskega prebivalstva vzdolž 33 kilometrov dolge ceste Ptuj — Rogoznica — Dornava — Hlaponci — Polenšak — Savci — Sv. Tomaž pri Ormožu — Koračice — Peršetinci — Hranjigovci — Ključarovi — Luneče — Lešnica — Strmec — Dobrava — Ormož. Poštnemu ravnateljstvu in ministrstvu v Beogradu je bilo predloženo že dokaj vlog, doslej žal zaman. Našemu podeželju je treba pomagati z dobrimi poštними avtobusnimi zvezami, ki bodo tudi gospodarstvu teh krajev kmalu pomagali na noge.

Razširjenje poštne avtomobilske službe, pri čemer je upoštevati razne krajevne potrebe, je v korist splošnosti. V interesu našega gospodarstva je, da se postopoma motorizira poštni promet ne samo v mestu, temveč tudi na podeželju. Ker so zlasti v severni Sloveniji vse pokrajine gosto obljude, se ni bati, da bi imela poštna uprava z motoriziranjem prometa izgubo. Tej plati svojega delovanja mora poštna uprava odslej posvečati mnogo večjo pozornost. A. B.

Zunanja trgovina

Zdravil smo uvozili iz Nemčije v I. letošnjem polletju za 16.98 milijona din, v istem času lani pa le za 12.57 milijona din. Nemčija je glavni dobavitelj zdravil za Jugoslavijo.

Izvoz bolgarskega grozdja je zaradi sedanjih razmer zastal. 3000 vagonov grozdja bo zato s pomočjo bolgarske vlade predelano v marmelado, med in podobno.

Cena romunskega bencina je v primeri z oktobrom 1. l. poskočila za 13.78%, v primeri s cenami v aprilu 1938. pa celo za 26.12%. Tako je veljala tona lahkega bencina (po tečaju en šilling = 20.50 din) 1. 4. 1086.50 din, 18. 9. 1939 pa 1371.45 din.

Italijanska trgovinska mornarica je imela 30. junja t. l. 2057 parnikov, 956 jadrnic in 293 motornih ladij.

Promet na italijanskih železnicah se je v prvih 7 letošnjih mesecih v primeri z lani povečal od 26,5 na 27,8 milijona ton. Potniški promet pa se je zmanjšal ter so padli dohodki od potniškega prometa od 58,25 na 56,9 milijona lir.

V Berlinu se je ustanovila banka s kapitalom 1 milijona RM. Banko so ustanovili veliki nemški trgovci, da se olajšajo trgovinske zveze Nemčije s tujino.

Anglija je omejila potrošnjo bencina. Lahki avtomobili bodo mogli v bodoče potrošiti le po 22, težki pa po 45 litrov na mesec. Za poslovne potrebe se bodo dobile tudi večje količine.

V težaven položaj je zašla zaradi vojne švedska industrija celuloze. Ker so pomorski transporti ustavljeni, je moral velik del tovarna ustaviti delo. Ze sedaj so odpustile tovarne okoli 3000 delavcev.

Povpraševanje po bakru je v Ameriki silno naraslo in zato računajo, da se bo isti dobiček podjetij, ki pridobivajo baker, dvignil tako visoko, kakor še nikdar dosedaj.

Novi uvozni predpisi v Angliji

Po najnovejših uvoznih restrikcijah je uvoz hrane v Anglijo popolnoma prepovedan. Uvoz izdelanega lesa in svežega sadja je omejen s posebnimi licencami. Uvoz lesa, žitaric, konoplje, krme, jaje, perutnine te ruda je še nadalje svoboden. Od 7. septembra dalje je odpravljena prepoved uvoza debelih svinj, svinjskega mesa, krompirja, konzerviranega mleka in morskih rib.

Razpad evropskega kartela celuloze

Evropski kartel celuloze je sklenil v juniju, da bo omejil proizvodnjo celuloze za 20 odstotkov. Finska pa ni hotela odobriti tega sklepa. Zaradi tega je prišlo kasneje do razpada kartela. Finska upa sedaj, da bo mogla dobavljati celulozo Nemčiji. Mimogrede bodi omenjeno, da so Nemci potopili finski parnik, ki je vozil celulozo v Anglijo.

Dobave - licitacije

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo raznega elektrotehničnega materiala, raznih zakovic, bakelitiziranega papirja, raznega laka za žarnice, porcelanskega kita, bakelit-laka, stisnjene lepenke, transformatorjev, električnih zvoncev, nikelin-žice in dr.

Šumska uprava na Bledu prodaja s pismenimi pogodbami dne 30. septembra, v primeru neuspelosti pa dne 10. oktobra t. l. večjo množino na področju šumske uprave na Bledu izdelanega lubja.

Strojna šola mornarice Boka Kotorska sprejema do 5. oktobra ponudbe za dobavo kavčuka, klingerita, raznega usnja, jermen, raznih barv, laka, terpentina, denaturiranega in čistega alkohola, ključavnice, žebeljev, vijakov, razne pločvine, zakovic, železa, jekla, raznih ščetk, kavčukastih cevi in dr.

LICITACIJE

Dne 29. septembra bo v pisarni referenta inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del na popravilu (okuka) žleba na vojaških objektih v vojašnici »Kralja Petra I.« v Ljubljani.

Dne 6. oktobra bo pri Upravi zavoda »Obilježje« Kruševac-Obilježje licitacija za dobavo 38.000 kg čiljskega solitra; 7. oktobra 2400 m z oljem impregniranega platna.

Dne 10. oktobra bo pri generalni direkciji drž. železnice v Beogradu licitacija za dobavo cinkove bele barve v zameno za stari cink.

Dne 16. oktobra bo pri direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo raznega kovinskega materiala.

Pri Centralni direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu bo 3. oktobra pismena licitacija za dobavo sredstva za impregniranje lesa proti požaru; 19. oktobra olj in mazil za potrebe državnih rudnikov; 20. oktobra 600 kub. metrov jamskega lesa za državni rudnik v Vrdniku.

PRODAJE

Dne 25. oktobra bo pri Vrbaskem žandarmerijskem polku v Banji Luki licitacija za prodajo odpadkov od volne, suknja, bombaževine, usnja, volne, medi, železa, platna in dr.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobl in svetlolika srance, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 23. septembra objavlja: Pravilnik za pregledovanje klavnih živali in mesa ter veterinarsko nadzorstvo živil živalskega izvora.

Trgovci in draginja

Odkrita beseda o pravem času

Velika evropska vojna se bje. Nekoliko velesil je zagrabilo za orožje, da reši vsa sporna vprašanja. Veliko število drugih držav pa je ostalo v tem spopadu, vsaj zaenkrat ob strani. Izjave o nevtralnosti so padale hitro in tudi mi smo v najlepšem kolu nevtralnih držav.

Vendar pa ni lahko vzdržati vse, kar nam more prinesiti ta vojna tudi indirektno. Znano je, da gospodarstvo vedno nazaduje, čim več je udeležencev v strašni igri z orožjem. Pri nas so že mnogi nerazsodni ljudje začeli brezvestno ali dvigati cene življenjskim potrebščinam ali pa prikrižati zalogo. Cene se dvigajo vsak dan in protiukrepi so vedno bolj potrebni. V resnici je tudi država že izdala protidraginjsko uredbo. Treba pa je pogledati, kako vse to vpliva na male trgovce, te najštevilnejše direktne posrednike med potrošniki in velikimi proizvajalci.

Da začnemo pri samem nakupu blaga. Trговец-detajlist, čigar kapital znaša 60.000 do 600.000 din, kar je tudi vse njegovo premoženje, je bil prisiljen, da je plačeval svoje blago po 30, 60 in tudi 90 dneh, in sicer po odbitku skonta nekaj odstotkov. To mu je tudi tvorničar in grosist rad priznaval. Ta trговец je torej moral najprej oddati blago naprej in šele potem je mogel blago plačati. Če se upošteva, da najmanj četrtina teh odjemalcev kupujejo od trgovcev blago na enomesečni ali daljši kredit, potem je jasno, da je potrebno, da veliki trgovci kreditirajo manjšim.

V eni noči pa se je vse izpremenilo. Komaj je prišel september, že so začele prihajati velike in nemile spremembe pogojev za nakup na veliko. In še vedno se ti pogoji spreminjajo. Ni več starega kredita, zavržene so vse stare obveznosti, neveljavni so postali sklenjeni zaključki in zahteva se gotovina. Zanimivo je, če se pregleda pošta malih trgovcev, ko se takoj vidi razlika med prejšnjimi in sedanji nakupnimi pogoji. Sedaj se pošilja blago samo po povzetju ali celo le proti plačilu vnaprej, in to vse »zaradi težke mednarodne situacije«.

Jasno je, da v takšnem položaju mora tudi vsak trговец-detajlist odpovedati kredit svojim odjemalcem. Če je na primer neki uradnik vestno plačal svoj mesečni dolg s svojo povprečno plačo, je sedaj v nevarnosti, da bo ves mesec brez denarja in brez kredita.

Pa niti odjemalcem, ki kupujejo za gotovino, ni bilo prizanešeno. Imel sem priliko, da sem videl zanimiv primer. Mast, ki jo je dobival trговец proti plačilu po prejemu z odbitkom ali neto za plačilo v 30 dneh po običajni ceni, dobiva danes po neobvezni ceni in za 25 par draže, toda pod pogojem, da pošlje denar vnaprej. Veletrovec mu še sporoča, da mu pošlje blago samo izjemoma in po povzetju (»kar drugim ne daje«), ali pa le za 65 par draže od prejšnje cene.

Jasno je torej, da cene skačejo na viru.

Neki drug trговец-železninar je dobil od velike firme odgovor, da mu ne more poslati blaga po cenah, kakor so bile dogovorjene. Nadalje mu piše firma, da naj pismeno pristane na to, da določi cene firma, kakršne bodo na dan izročitve blaga, če namreč hoče dobiti blago. Pojasnilo k temu pa se glasi: »Zaradi težke mednarodne situacije, ki je nastopila te dni, ne moremo dobiti blaga po prejšnjih cenah ter zato tudi mi ne moremo dobavljati po prejšnjih cenah.«

Velika pomorska vojna, ki se

vodi po oceanih in morjih je v mnogem otežkočila trgovino. Mnoge trgovske ladje vojskujočih se držav (tudi nevtralnih) so se potopile. Razumljivo je, da je plovba skozi tako nevarno cono tvegana tudi za trgovske ladje ter povzroča dobavo kolonialnega in čezmorskega blaga težave, kar zopet povečuje cene. Zato se ni treba čuditi, zakaj so cene kave, riža itd. v stalnem dvigu.

Iz Poljske se parafin ne dobiva več, cene petroleja in bencina pa se že dvigajo. Sklep o izvajanju kontrole na vojno kontrabando je povzročil, da je dobil petrolej avtomatično večjo ceno in se ta ne more dobiti izpod 126 din za eno kanto. Bombažno blago je prav tako v skoku.

Jasno je, če kupi trговец draže blago, da ga mora tudi draže prodajati. Temu so zlasti izpostavljeni mali trgovci. Če hočejo delati, če računajo na svoj mir, morajo gledati na to, da ne izčrpajo svojega kapitala in da s stalnim prometom vzdržujejo živo zvezo med praviimi potrošniki in večjimi skladišči. Niso torej oni tisti, ki bi kalkulirali visoke cene, ker bi s tem tudi sebi otežkočili nakupe. Napačno je, če se misli, da so oni to storili iz strahu pred vojno ali, kar bi bilo še grje, iz egoizma in pohlepa po denarju. Oni zelo dobro vedo, da je vsako zvišanje cen tudi njim v škodo. Trговец se vendar zaveda, da vsako zvišanje cen pomeni izgubo odjemalca. Svobodna konkurenca je to še

vedno dokazala. Če danes divja vojna po Evropi, ni treba, da bi to občutil tudi naš človek, najmanj pa to želi trговец-detajlist.

Če se torej hoče iskati krivice za draginjo, se kot tak ne sme označiti trговец-detajlist. Na vse zadnje se vendar ve, da se dobra in močna trgovina omogoča samo s pravo konkurenco, ki pa draginje ne dopušča. Treba je pogledati resnici v oči. Gotovo je, da so se nekateri predmeti podražili zaradi vojne, gotovo pa je tudi, da so se nekateri podražili ne zaradi pomanjkanja, temveč iz strahu. Ta strah pa se skriva v velikih trgovskih hišah. Kajti na vse zadnje se je treba vendar zavedati, da si trговец, tudi če je zvišal ceno za kak dinar pri dveh ali treh vrečah kave ali nekaj stotin metrov blaga, ni s tem pridobil premoženja. Drugo pa je, če se podraže vagonске količine in še huje, če nimajo v notranjosti države niti konkurence, potem povzročajo poslano v notranjost države neupravičeno in nevarno draginjo.

Nastopiti je treba proti tem brezobzirnim liferantom in sistematično izvesti izenačenje cen. Ne sme se trpeti, da egoizem teh ljudi škoduje večini. Takoj treba pregledati delo velikih spekulativ, kajti voda se kali pri izviru.

Objavljamo ta članek iz »Privrednega pregleda«, ker ga je napisal trговец in ker je podprt s prakso iz življenja.

Doma in po svetu

Na predlog ministrstva za gozdove in rudnike so bili postavljeni na razpoložnje vsi uradniki direkcije šum v Ljubljani. Ta ukrep je v zvezi s prepustitvijo gozdov verskega zaklada cerkvi.

Za pomočnika zunanjega ministra je bil imenovan dr. Slavko Stojković, redni profesor na gospodarsko-komercialni visoki šoli v Beogradu.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je z odredbo z dne 23. avgusta t. l., št. 33233, imenovalo inž. Pavla Ferlinja, direktorja sadjarškega in vinarskega zavoda v Mariboru, za revizorja v smislu čl. 36. uredbe o kontroli sadja in sadnih izdelkov, namenjenih za izvoz, na izvozni postaji Maribor.

Vsi člani ravnateljstev in nadzornih odborov OUZD v Zagrebu, Splitu, Osijeku, Karlovcu, Dubrovniku in Sušaku so razrešeni svojih dolžnosti.

Hrvatski »Sokol« ne bo obnovljen. Ni pa še odločeno, če bo nasledil »Hrv. Sokola« Hrvatski Junaki ali »Bratstvo«.

Velika železniška nesreča se je pripetila pri Banjaluki. Od tovornega vlaka so se utrjali nekateri vagoni in nato trčili z velikansko silo v osebni vlak. Več ljudi je bilo ubitih.

Danskega kralja Kristijana je zadela lažja srčna kap. Zdravniki so mu predpisali absoluten mir. V zadnjih dneh je bil kralj, ki je star 69 let, preobremenjen s posli.

Mussolini je sprejel prestolonaslednika Umberta, ki mu je poročal o stanju njemu podrejene vojske.

Mornariški minister Churchill je poročal o pomorski vojni in dejal, da se je položaj Anglije že znatno zboljšal. Angleških ladij je bilo potopljenih prvi teden 68.000 ton, skupne nosnosti, drugi teden 46.000 ton, tretji 21.000 in četrti le 9000 ton nosnosti. Dobava surovin Angliji je zagotovljena. Potopljenih je bilo dosedaj 7 nemških podmornic.

Ratifikacijske listine o sovjetskonoemškem nenapadalnem paktu so bile izmenjane.

Senatski odbor, kateremu je bila predložena v proučitev sprememba zakona o ameriški nevtralnosti, je sprejel vse Rooseveltove predloge. Splošno prevladuje prepričanje, da bo Roosevelt prodrl ter da bodo Združene države Sev. Amerike prodajale Franciji in Angliji vse vojne potrebščine in vse orožje, ki pa jih bodo morali prepeljati v Evropo njih lastne ladje. To je čisto v

smislu starega ameriškega načela: Plačaj in nosi!

Ameriški zun. minister Hull je izjavil, da washingtonska vlada še ni razpravljala o tem, če se mora smatrati tudi Rusija kot vojskujoča se država, na katero se prav tako nanaša prepoved izvoza orožja.

Predsednik poljske republike Mościcki bo odstopil, da omogoči sestavo nove poljske vlade v Franciji. Sedanja vlada je namreč v Romuniji internirana in ne more v Francijo. Novi predsednik poljske republike bi bil Paderewski, ki je bil tudi njen prvi predsednik. Te vesti pa so bile kasneje demantirane.

Bivši vrhovni poveljnik nemške vojske generalni polkovnik Fritsch je padel na poljski fronti. Pokopan je bil na državne stroške. Ob kakšni priliki je padel, ni znano.

Na zapadni fronti so bili številni letalski spopadi, jasen znak, da se pripravljajo večji važni dogodki.

10 poljskim letalom se je posrečilo, da so pristali na Škotsko. Prijavili so se kot prostovoljci za zapadno bojišče.

Ob norveški obali je prišlo do pomorske bitke med nemškimi in angleškimi vojnimi ladjami. Podrobnosti o bitki še niso znane.

Angleži so ustavili dosedaj 200 parnikov, od katerih je moglo 80 nadaljevati svojo pot. Vsi drugi so bili odpeljani v angleška pristanišča ter je bilo vse za Nemčijo namenjeno blago zaplenjeno.

Nemci so potopili zopet več parnikov, med drugimi tudi neki švedski. Potopitev nevtralnih parnikov je vzbudila na švedskem veliko ogorčenje. Angleži poročajo, da je neki letalec potopil neko nemško podmornico. Neka nemška podmornica pa je torpedirala neki angleški rušilec.

V tednu, ki se je končal 16. septembra, so angleške vojne ladje zaplenile nad 30.000 ton mangana (t. j. 7% vsega nemškega letošnjega uvoza tega predmeta), 20.000 petrolejskih proizvodov, 15.000 železne rude, 15.000 ton aluminija in 10.000 ton fosfatov, skupno nad 110.000 ton blaga v vrednosti nad 100 milijonov din.

Nemška podmornica je potopila angleško matično ladjo za letala »Courageous« (22.500 ton). Torpedo je zadel strojni oddelek, nakar je nastala eksplozija ter je bilo veliko mornarjev ubitih. Francoski in angleški rušilci so takoj nato napadli podmornico in jo potopili. Angleži izjavljajo, da je bila matična ladja že stara.

Kapitan neke ameriške ladje je izjavil, da se je njegova ladja zaletela v neko podmornico in jo potopila.

Pomorski promet med Ameriko in Nemčijo sta nemški družbi »Hamburg-Amerika Linie« in »Norddeutscher Lloyd« zaradi vojne ustavile.

Nemci so potopili dva finska parnika, ker sta vozila celulozo za Anglijo.

Sovjeti so prepovedali finskim trgovskim ladjam, da bi plule po Nevi v Ladoško jezero. Finci so imeli pravico do te plovbe po pogodbi iz l. 1932., ki pa je imela določbo, da morejo sovjeti v primeru vojne to pravico odpovedati.

Francoska letala so bombardirala nemške tvornice letal v Friedrichshafnu ob Bodenskem jezeru. Vrgla so okoli 30 bomb. Tudi angleška letala so bila nad Nemčijo, a so zopet metala samo letake.

Nemci zbirajo v Aachenu veliko armado. Vse okoliške vasi so že prenapolnjene z vojaki. Civilno prebivalstvo je moralo zapustiti svoje domove in oditi v določena mesta v notranjost države.

V Litvi še vedno upajo, da bo sovjetska vlada odstopila Vilno Litvi. Kakor pa se vidi iz nemških poročil, je to upanje že propadlo.

V bližini švicarske meje koncentrirajo Nemci večje letalske sile, kakor se poroča iz Švice.

Dr. Milan Hodža je prišel v Pariz.

Danska vlada je vpoklicala 10 tisoč mož, ki bi morali nastopiti sicer vojaško službo šele prihodnje leto.

V Belgiji je odkrila policija veliko vohunsko afero. Več oseb je bilo aretiranih, med njimi tudi en nemški državljani.

Japonska vlada je pozvala vse Japonce, da zapuste Evropo. Izdaja potnih listov za Evropo je na Japonskem ustavljena.

Japonska vlada bo baje zahtevala na podlagi mednarodnega prava, da vse bojujoče se države umaknejo svoje vojne sile s tistega dela kitajskega ozemlja, ki ga je zasedla japonska vojska.

Letni čas je bil v Franciji in Angliji podaljšan do 18. novembra.

Nemško radio-gospodarstvo

V vsej Nemčiji je 12,6 milijona radijskih naročnikov, od teh jih je v bivši Avstriji 0,8, na sudeškem ozemlju pa 0,4 milijona naročnikov. Odjem radijskih aparatov se je v sezoni 1938/39. znatno povečal. Prodanih je bilo poldrug milijon aparatov, za pol milijona več kot pred enim letom. Poleg teh je bilo prodanih še pol milijona ljudskih sprejemnih aparatov in 900 tisoč malih aparatov. Odjem se je povečal predvsem zaradi znižanih cen.

Nemški izvoz radijskih aparatov se je v primeri z l. 1937. lani povečal za 10% ter je dosegel vrednost 37 milijonov RM proti 33,6 milijona RM leta 1937. Mnogo pa se mora Nemčija boriti na tujih trgih z ameriško in nizozemsko konkurenco.

Na letošnji radijski razstavi je bila pokazana oblika novih aparatov. Vsi modeli so znatno izpopolnjeni, njih cena pa je primeroma nizka.

Radio Ljubljana

Četrtek 28. sept. 12.00: Kozaške pesmi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Salonski kvartet — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Dramski in slovstveni spored v prihodnjem letu (prof. Fr. Koblar) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Deset minut zabave — 19.40: Pomen lesa za slovensko gospodarstvo (Potočnik Drago) — 20.00: Zdravice poje Janko, na harmoniki A. Stanko — 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. B. Smetana: Moja domovina, simf. suita — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek 29. sept. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Ženska ura — 18.20: Plošče — 18.40: Prosvetni radijski spored v prihodnjem letu (rav. Vinko Zor) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Zanimivosti — 19.40: Nac. ura — 20.00: Pevski koncert zbora »Ljubljanski Zvon« — 20.45: Koncert radijskega orkestra — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Vsak trговец mora biti naročnik »Trgovskega lista«